

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Borvendég Ferenc

Cím:

Huszonöt év a székesfőváros üzemi politikájában.

Forrás:

Független Budapest

Bp.

1929. VII. 25.

(148)

(Köt. v. füz.) (C)

Osztályozás

Tárgy

389.65

Hely

Idő

"1929"

Személy

Huszonöt év a székesfőváros üzemi politikájában

Írta: BORVENDÉG FERENC tanácsnok

A székesfőváros üzemi politikájának és üzemi gazdálkodásának a kialakulása, nagyszabású kiépítése az utolsó huszonöt esztendőre esik.

Az 1904. évben a székesfővárosnak még úgy szólván nem volt olyan intézménye, amely belső megszervezettségében szorosabb értelemben üzemnek lett volna tekinthető. A Vízműveknek tisztán közigazgatási alapokon nyugvó hivatali jellege volt, önállóbb ügykezelés nélkül, a Rudas gyógyfürdő és a városligeti Artézi-fürdő kis kereteikkel szintén nem voltak üzemi politika tényezőiként tekinthetők.

Az üzemek létesítése csak ezután indul meg, nem egy átfogó, előre meghatározott területre szorított rendszeres program alapján, hanem inkább esetszerűen,

amint a nagyvárosi életnek, a községi háztartásnak egyre nagyvonalúbb fejlődése, a polgárság gazdasági, forgalmi igényeinek minél megfelelőbb kielégítésére való törekvés a közüzemek létesítését évről-évre időszerűvé tette.

Igy alakult meg az 1905. évben a Községi Lóhúsüzem. Amikor a lóhús mint olcsó tápláléknak a bevezetését engedélyezték, gondoskodni kellett egyúttal arról is, hogy ez az olcsóbb hús ne a közönség félrevezetésével kerülhessen forgalomba.

Nagyszabású célokat szolgált a Budapest Székesfővárosi Vásárpénztár Rt.-nak az 1907. évben történt megalakítása. A főváros ezzel az intézménnyel biztosítja, hogy az állatvásárookra történő felhajtás mindig kielégítő legyen, amit gazdák, kereskedők részére megfelelő előlegek adásával ér el.

Ez volt az első részvénytársasági alapon megszervezett községi jellegű intézmény.

Ugyanebben az évben állítják föl a Tüzelőszerraktárt, mint központi beszerző és elosztószervezetet a tüzelőanyagszükséglet gazdaságosabb kielégítése érdekében.

Az 1909. évben kezdi meg működését a Községi Kenyérgyár, ekkor kerül községi kezelésbe a Tattersall és Lóvásártelep.

Elvi jelentőségű 1910. évben a Gázműveknek házi kezelésbe vétele, mert megszabja a községesítő politika irányát a székesfőváros területén működő nagyobb monopolisztikus jellegű vállalkozásokkal szemben.

Az 1911-ben létesítik a Községi Élelmiszerárú-sító Üzemet, hogy a legfontosabb élelmiszer-cikk-nél árszabályozó hatást gyakoroljon, s hogy a kórházak és szegényházak élelmiszer-szükséglete minél előnyösebben legyen fedezhető; ugyanez ekkor veszi át saját kezelésbe a főváros a Hirdetővállalatot.

A Széchenyi gyógyfürdőt, mint a főváros fürdőpolitikájának első nagyobb tényezőjét az 1913. évben nyitják meg. Ugyanebben az évben állítják föl a Községi Műszerüzemet, hogy a székesfővárosi kórházakat s egyéb egészségügyi intézményeket a szükséges műszerekkel, orvosi segédesszközökkel, kötszerekkel, fehérneművel, bútorokkal és gazdasági cikkekkel lássa el.

Közvetlenül a világháború kitörése előtt, az 1914. évi július hóban vette át a főváros a Magyar Villamosági Részvénytársaság Váci úti telepét, július 8-án indul meg az áramszolgáltatás a kelenföldi telepről két, egyenként 5000 kilowattos gépegységgel.

A kelenföldi telep kizáróan a székesfőváros létesítése

s nem kis mértékben könnyítette meg azoknak a megállapodásoknak a létrejöttét, amelyeket a törvényhatóság az áramszolgáltató magánvállalatokkal telepeik megváltása ügyében kötött.

Az 1915. évben kerül a főváros tulajdonába a Városi Színház; a következő évben megalakul a Kisipari Hitelintézet, ugyanez évben létesül az Ásványvízüzem, majd az 1917. évben a Kátrányozó és Bitumenező Telep.

Nem sokkal a háborús összeomlás előtt az 1918. évi április hóban vette birtokába a székesfőváros a Budapesti Általános Villamosági Részvénytársaság Berenczey uccai telepét, szeptemberben fejezik be a Szent Gellért gyógyfürdő és szálló építését.

1920-ban a Budai Hegypálya jut a székesfőváros tulajdonába, ekkor alapítja a törvényhatóság a Községi Temetkezési Intézetet, 1921. évben létesül a Gyógyszerüzem, hogy a kórházakat, szegényházakat, az árva- és szeretetházakat gyógyszerekkel ellássa.

Legjelentősebb lépés a székesfőváros üzemi politikájában a Közut Vasútnak 1923. január 1. napján történt birtokbavétele

és a vasutak kezelésére, használatára és üzemvitelére a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Részvénytársaság létesítése. Ezzel a közlekedési politika irányítása a legteljesebb mértékben a törvényhatóság kezébe került.

Még ugyanebben az évben szerezték meg a Pedagógiai Filmgyár Rt. részvényeinek a tulajdonos többségét, a következő évben — a szénellátás tekintetében még nehéz időkben — a Budapest-Gyöngyösvárosi Szénbánya Rt. részvénytöbbségét.

Évek során át az 1921. évtől kezdődően mind nagyobb és nagyobb arányokban alakult ki az Autóbuszüzem s egyre fontosabb tényező lesz a növekvő forgalom igényeinek a kielégítésében.

Méltó befejezése az eltelt negyedszázad községesítő politikájának az Egyesült Budapest Fővárosi Takarékpénztár részvénytöbbségének a megszerzése az 1928. évben.